

XENINIK MANKED

ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΙΧΝΗ

Μυθιστόρημα

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΙΑΒΕΤΟΥΝ

0,10 €

ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ
ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: KENNEDY'S BRAIN

Από τις Εκδόσεις Vintage, Τορόντο 2008

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ματωμένα ίχνη**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Henning Mankell

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βασιλική Κνήτου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ευδοξία Μπινοπούλου

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ηλίας Μασούρης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουκωτά

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© KENNEDYS HJÄRNA by Henning Mankell, 2005

Published by agreement with Leopard Förlag, Stockholm,
and Leonhardt & Høier Literary Agency A/S, Copenhagen.

© Εικόνας εξωφύλλου: ELIZABETH YOUNG/CORBIS/APEIRON PHOTOS

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2011, 5.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-017-0

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομικαλή 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΧΕΝΙΝΓΚ ΜΑΝΚΕΡ

ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΙΧΝΗ

Μυθιστόρημα

*Μετάφραση:
Βασιλική Κνήτου*

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΧΕΝΙΝΓΚ ΜΑΝΚΕΛ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Η κωμωδία της παιδικής ηλικίας, 1999,
μτφρ. Μαρία Αγγελίδου, Έφη Πετρακάκη
Εκτελεστές δίχως πρόσωπο, 2002, μτφρ. Λύο Καλοβυρνάς
Τα σκυλιά της Ρίγα, 2002, μτφρ. Λύο Καλοβυρνάς
Εντολές θανάτου, 2004, μτφρ. Λύο Καλοβυρνάς
Η πέμπτη γυναίκα, 2005, μτφρ. Λύο Καλοβυρνάς
Ένα βήμα πίσω, 2008, μτφρ. Λύο Καλοβυρνάς
Firewall, 2009, μτφρ. Λύο Καλοβυρνάς
Πριν πέσει η παγωνιά, 2011, μτφρ. Λύο Καλοβυρνάς

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ ετοιμάζονται:

The man from Beijing
The troubled man

Στην Έλεν και στον Ίνγκμαρ

Μέρος Πρώτο

ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

*Οι ήπτες πρέπει να λαμβάνουν χώρα στα φανερά,
δεν πρέπει να κρύβονται, γιατί ίσα ίσα οι ήπτες
είναι που κάνουν τον άνθρωπο άνθρωπο.
Όποιος δεν καταλαβαίνει ποτέ τις ήπτες του
δεν παίρνει τίποτα μαζί του στο μέλλον.*

Άξελ Σαντεμόζε

1

Η καταστροφή ήρθε το φθινόπωρο. Δεν είχε ιδέα τι την περίμενε, δεν είχε καμία προειδοποίηση. Ίχνος σκιάς δεν προηγήθηκε της καταιγίδας· χτύπησε αθόρυβα.

Θαρρείς και παραμόνευε σ' ένα σκοτεινό σοκάκι. Είναι πάντως γεγονός πως την ανάγκασε να απομακρυνθεί από τα αρχαία ερείπιά της ρίχνοντάς τη σε μια πραγματικότητα που ως τότε δεν την είχε απασχολήσει ποτέ σ' αλήθεια. Εξακοντίστηκε με φοβερή δύναμη σ' έναν κόσμο όπου η ανασκαφή της ελληνικής Εποχής του Χαλκού δεν είχε πια καμία θέση.

Ως τότε ζούσε μέσα στα σκονισμένα της ορύγματα ή σκυμμένη πάνω από σπασμένα αγγεία τα οποία προσπαθούσε να συναρμολογήσει. Αφοσιωμένη καθώς ήταν στα αγαπημένα της ευρήματα, δεν πρόσεξε πως ο κόσμος γύρω της είχε αρχίσει να καταρρέει. Ήταν μια αρχαιολόγος που υποχρεώθηκε να αφήσει το παρελθόν και να σταθεί πλάι σ' έναν τάφο τον οποίο η φαντασία της αδυνατούσε να συλλάβει.

Δεν προηγήθηκε κανένας οίωνός. Η τραγωδία είχε χάσει τη φωνή της. Κι έτσι δεν μπόρεσε να βγάλει καμιά κραυγή προειδοποίησης.

Ένα βράδυ πριν από το ταξίδι της στη Σουηδία, όπου θα συμμετείχε σε ένα συνέδριο για τις εν εξελίξει αρχαιολογικές ανασκαφές σε τάφους της Εποχής του Χαλκού, η Λουίζ Κάντορ πάτησε ένα κεραμικό θραύσμα στο μπάνιο κι έκοψε βαθιά το αριστερό της πόδι. Το αίμα κυλούσε άφθονο στο πάτωμα, προκαλώντας της ναυτία. Το θραύσμα ήταν του 5ου αιώνα π.Χ.

Βρισκόταν στην Αργολίδα, στην Πελοπόννησο, εκατόν τριάντα επτά χιλιόμετρα μακριά απ' την Αθήνα, ήταν Σεπτέμβριος και οι ανασκαφές εκείνης της χρονιάς σύντομα θα σταματούσαν. Ο άνεμος κουβαλούσε ήδη μια ψύχρα που προοιωνιζόταν τον ερχομό του χειμώνα. Η ξερή ζέση, μ' εκείνο το άρωμα από δεντρολίβανο και θυμάρι, είχε αρχίσει να υποχωρεί.

Σταμάτησε την αιμορραγία κι έβαλε ένα τσιρότο στην πληγή. Και τότε ήρθε έξαφνα μια ανάμνηση και τάραξε το νου της.

Ένα σκουριασμένο καρφί τής είχε τρυπήσει κάποτε το πόδι – όχι εκείνο που είχε κόψει τώρα, μα το άλλο, το δεξί. Θα πρέπει να ήταν πέντ' έξι χρόνων. Το φαιό μέταλλο είχε διαπεράσει τη φτέρνα της, είχε ανοίξει δρόμο σκίζοντας σάρκα και δέρμα, και την είχε παγιδεύσει εκεί, σαν καρφωμένη πάνω σ' ένα κοντάρι. Ούρλιαξε από πόνο τότε και σκέφτηκε πως περνούσε το ίδιο μαρτύριο που είχε βιώσει κι εκείνος ο άντρας τον οποίο έβλεπε καρφωμένο πάνω στο σταυρό στην πρόσοψη της εκκλησίας όπου έπαιζε πότε πότε τα μοναχικά τρομακτικά της παιχνίδια.

Τα ίδια καρφιά μάς τρυπάνε ξανά και ξανά, σκέφτηκε καθώς σκούπιζε το αίμα απ' τα ραγισμένα πλακάκια. Κάθε γυναίκα περνάει όλη της τη ζωή απειλούμενη απ' την εγγύτητα αυτών των αιχμηρών δοντιών, που είναι πάντα έτοιμα να πληγώσουν ό,τι εκείνη προσπαθεί να προστατεύσει.

Πήγε κοιταίνοντας στο δωμάτιο του σπιτιού που λειτουργούσε συγχρόνως ως χώρος εργασίας και ως κρεβατοκάμαρα. Σε μια γωνιά υπήρχε μια ξεχαρβαλωμένη κουνιστή πολυθρόνα κι ένα CD player. Το CD player τής το είχε δώσει ο γερο-Λέανδρος, ο επιστάτης. Ο Λέανδρος κυκλοφορούσε στην περιοχή, ένα παιδί βασανισμένο απ' τη φτώχεια αλλά πάντα περίεργο, όταν ξεκίνησαν οι σουηδικές ανασκαφές στην Αργολίδα τη δεκαετία του 1930. Τώρα πια περνούσε τις νύχτες του χορταίνοντας ύπνο ενώ υποτίθεται πως φύλαγε την ανασκαφή στο λόφο του Μαστού*. Όλοι, όμως, στην ομάδα τον υποστήριζαν. Ο Λέανδρος ήταν ένας απ' τους βασικούς τροχούς της αμάξης. Χωρίς αυτόν, όλες οι μελλοντικές επιχορηγήσεις

* Στον Μαστό υπήρχε ένας από τους τριάντα τρεις γνωστούς νεολιθικούς οικισμούς της Πελοποννήσου. (Σ.τ.Μ.)

που θα καθιστούσαν δυνατή τη συνέχιση των ανασκαφών θα βρισκονταν υπό απειλή. Εκμεταλλευόμενος το προνόμιο της μεγάλης του ηλικίας, ο Λέανδρος είχε μετατραπεί σ' ένα φαφούτη και ενίοτε εμφανώς βρομιάρη φύλακα άγγελο.

Η Λουίζ Κάντορ κάθισε στην κουνιστή πολυθρόνα και κοίταξε το πληγωμένο πόδι της. Χαμογέλασε στη σκέψη του Λέανδρου. Οι περισσότεροι Σουηδοί αρχαιολόγοι που ήξερε ήταν επιθετικά ασεβείς και αντιμετώπιζαν τις διάφορες Αρχές μόνο ως δυνάμεις που παρεμπόδιζαν το αδιάκοπο σκάψιμο. Κάτι θεοί που είχαν χάσει κάθε σημασία εδώ και πάρα πολύ καιρό δύσκολα θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις μακρινές σουηδικές Αρχές στο θέμα της διάθεσης πόρων για αρχαιολογικά εγχειρήματα. Η σουηδική γραφειοκρατία αποτελούσε ένα είδος υπόγειου κόσμου, με εισόδους και εξόδους, αλλά τίποτα στο ενδιάμεσο. Και τις αποφάσεις που έφταναν τελικά ως τους αποπνικτικούς ταφικούς θόλους ήταν συχνά ιδιαίτερα δύσκολο να τις καταλάβει κανείς.

Ένας αρχαιολόγος πρέπει πάντα να στέκεται διπλά τυχερός, σκέφτηκε. Ποτέ δεν ξέρουμε αν θα βρούμε αυτό που ψάχνουμε ή αν ψάχνουμε αυτό που θέλουμε να βρούμε. Αν πετύχουμε το στόχο μας, νιώθουμε βαθιά ευτυχείς. Συγχρόνως όμως δεν ξέρουμε αν θα μας δοθεί η άδεια ή τα αναγκαία χρήματα προκειμένου να σκάψουμε βαθύτερα αποκαλύπτοντας αυτούς τους θαυμαστούς καταστραμμένους κόσμους ή αν τα μαστάρια της αγελάδας θα στερέψουν ξαφνικά. Αυτή ήταν η συμβολή της Λουίζ στην αργκό των αρχαιολόγων: η περιγραφή των υπεύθυνων για τη χρηματοδότηση Αρχών ως γαλακτοφόρων αγελάδων με ιδιότροπους μαστούς.

Κοίταξε το ρολόι. Ήταν οκτώ και τέταρτο, μία ώρα πιο αργά σε σχέση με τη Σουηδία. Πήρε το τηλέφωνο και σχημάτισε τον αριθμό του γιου της στη Στοκχόλμη.

Το άκουσε να καλεί, αλλά κανένας δεν το σήκωνε. Όταν ενεργοποιήθηκε ο αυτόματος τηλεφωνητής, αφουγκράστηκε τη φωνή του με τα μάτια κλειστά.

Ήταν μια φωνή που την ηρεμούσε. «Σας μιλάει ο αυτόματος τηλεφωνητής, επομένως ξέρετε τι πρέπει να κάνετε. Χένρικ».

Άφησε το μήνυμά της: «Μην ξεχάσεις ότι έρχομαι στην πατρίδα. Θα είμαι στο Βίσμπι για δυο μέρες, σ' ένα συνέδριο για την Εποχή του Χαλκού. Ύστερα θα πάω στη Στοκχόλμη. Σ' αγαπώ. Θα τα πού-

με σύντομα. Μπορεί να σε ξαναπάρω αργότερα. Αν όχι, θα επικοινωνήσω μαζί σου απ' το Βίσμπι».

Έπιασε στα χέρια της το κεραμικό θραύσμα που είχε τραυματίσει το πόδι της. Το είχε βρει μία από τις πιο στενές της συνεργάτιδες, μια πολύ ενθουσιώδης φοιτήτρια από το Λουντ. Ήταν ένα θραύσμα όμοιο με χιλιάδες άλλα, ένα κομμάτι χαρακτηριστικό της αττικής αγγειοπλαστικής που απ' ό,τι μάντευε προερχόταν από κάποιο κύπελλο ή κάποιον κρατήρα κατασκευασμένο λίγο πριν από την επικράτηση του ερυθρόμορφου ρυθμού.

Της άρεσε να συνταιριάζει κεραμικά θραύσματα, πλάθοντας με τη φαντασία της το πρωτότυπο αγγείο που κατά πάσα πιθανότητα θα αποτύγχανε να ανακατασκευάσει. Αυτό εδώ θα το χάριζε στον Χένρικ. Το έβαλε πάνω πάνω στην ήδη έτοιμη βαλίτσα της – το μόνο που απέμενε πια ήταν να την κλείσει.

Ως συνήθως, ένιωθε ανήσυχη πριν από το ταξίδι. Δυσκολευόταν να χαλιναγωγήσει την αυξανόμενη ανυπομονησία της κι αποφάσισε να αλλάξει τα σχέδιά της για κείνο το βράδυ. Προτού κόψει το πόδι της σκόπευε να αφιερώσει λίγο χρόνο στο κείμενο που έγραφε για την αττική κεραμική. Αντί γι' αυτό, έσβησε τη λάμπα του γραφείου, έβαλε μουσική στο CD player και έγειρε αναπαυτικά στην κουνιστή πολυθρόνα.

Όπως συνέβαινε συνήθως όταν άκουγε μουσική, άρχισαν τα σκυλιά να γαβγίζουν απ' έξω μες στο σκοτάδι. Ανήκαν στον πιο κοντινό της γείτονα, τον Μήτσο, που είχε συνεταιρικά με κάποιον άλλον έναν εκοκαφέα. Ήταν επίσης ο ιδιοκτήτης του μικρού σπιτιού που νοίκιαζε. Οι περισσότεροι συνάδελφοί της έμεναν στην Αργολίδα, αλλά εκείνη είχε προτιμήσει να βρει κατάλυμα κοντά στην ανασκαφή.

Κόντευε να αποκοιμηθεί, όταν ξάφνου ανακάθισε μ' ένα τίναγμα. Συνειδητοποίησε ότι δεν ήθελε να περάσει τη νύχτα μόνη της. Χαμήλωσε τον ήχο και τηλεφώνησε στον Βασίλη. Της είχε υποσχεθεί πως θα την πήγαινε στο αεροδρόμιο στην Αθήνα το επόμενο πρωί. Καθώς η πτήση της Lufthansa έφευγε πολύ νωρίς, έπρεπε να ξεκινήσουν από τις πέντε η ώρα. Καλύτερα να περνούσε τη νύχτα με παρέα, αφού ήξερε πως ούτως ή άλλως δε θα μπορούσε να κοιμηθεί κανονικά.

Κοίταξε το ρολόι και σκέφτηκε πως ο Βασίλης θα ήταν κατά πάσα πιθανότητα ακόμα στο γραφείο. Ένας απ' τους σπάνιους καβγάδες τους αφορούσε τη δουλειά του. Σκέφτηκε πως ήταν μάλλον κο-

ντράδα εκ μέρους της να πει ότι το επάγγελμα του λογιστή θα πρέπει να είναι το πιο «εύφλεκτο» που υπάρχει. Μπορούσε ακόμα να φέρει στο νου της τα λόγια που είχε ξεστομίσει, τα οποία ακούστηκαν πιο βαριά απ' ό,τι σκόπευε.

«Το πιο εύφλεκτο επάγγελμα που υπάρχει. Τόσο στεγνό και άψυχο, που θα μπορούσε να γίνει παρανάλωμα του πυρός οποιαδήποτε στιγμή».

Εκείνος είχε εκπλαγεί –και στενοχωρηθεί ίσως– αλλά κυρίως είχε θυμώσει. Τότε ήταν που η Λουίζ είχε καταλάβει ότι η σχέση τους δε βασιζόταν μόνο στο σεξ. Απολάμβανε τη συντροφιά του παρά το γεγονός –ή ίσως εξαιτίας ακριβώς αυτού– ότι εκείνος δεν έδειχνε το παραμικρό ενδιαφέρον για την αρχαιολογία. Είχε φοβηθεί πως τον είχε προσβάλει τόσο, ώστε θα αποφάσιζε αυτοστιγμεί να διακόψει τη σχέση τους. Κατάφερε, όμως, να τον πείσει ότι απλώς αστειεύοταν.

«Ο κόσμος κυβερνιέται από ταμειακά κατάστιχα», του είπε. «Αυτά είναι η θρησκεία της εποχής μας και οι λογιστές είναι οι ανώτατοι ιερωμένοι μας».

Η Λουίζ σχημάτισε τον αριθμό. Κατειλημμένο. Άρχισε να λικνίζεται ήρεμα μπρος πίσω στην καρέκλα. Τον Βασίλη τον είχε γνωρίσει τυχαία. Μα, σάμπως σε τυχαία περιστατικά δεν οφείλονται όλες οι σημαντικές γνωριμίες στη ζωή μας;

Ο πρώτος της έρωτας, ένας άντρας με καστανοκόκκινα μαλλιά που κυνηγούσε αρκούδες, έχτιζε σπίτια και ενίοτε βυθιζόταν σε μακρές περιόδους κατάθλιψης, την είχε πάρει μια φορά με το αυτοκίνητό του όταν είχε πάει να επισκεφτεί μια φίλη της στο Χέντε κι έχασε το τρένο της επιστροφής για το Σβεγκ. Ο Εμίλ σταμάτησε για χάρη της με το παλιό του φορτηγό. Ήταν δεκαεπτά χρόνων τότε κι ακόμα δεν είχε καμιά αξιόλογη εμπειρία ζωής. Την πήγε στο σπίτι της. Αυτό συνέβη στα τέλη του φθινοπώρου του 1967. Έμειναν μαζί έξι μήνες, μέχρι που εκείνη κατάφερε να βρει τη δύναμη να ξεφύγει απ' το αρκουδίσιο αγκάλιασμά του. Έπεπα μετακόμισε από το Σβεγκ στο Έστερσουντ, ξεκίνησε το κολέγιο και μια μέρα πήρε την απόφαση να γίνει αρχαιολόγος. Υπήρξαν κι άλλοι άντρες όσο πήγαινε στο πανεπιστήμιο, στην Ουψάλα, άντρες που τυχαία έπεσε πάνω τους σε διάφορες περιστάσεις. Ο Άρον, ο άντρας που παντρεύτηκε και ο πατέρας του Χένρικ, ο υπεύθυνος για την αλλαγή του επιθέτου της από Λίντμπλουμ σε Κάντορ, ήταν απλώς κάποιος που έτυ-

χε να κάθεται δίπλα της σε μια πτήση από Λονδίνο για Εδιμβούργο. Εκείνη είχε πάρει μια υποτροφία απ' το Πανεπιστήμιο της Ουψάλα προκειμένου να παρακολουθήσει ένα συνέδριο για την κλασική αρχαιολογία, ο Άρον πήγαινε στη Σκοτία για ψάρεμα κι εκεί ψηλά στον αέρα, πάνω απ' τα σύννεφα, έπιασαν την κουβέντα.

Πίεσε τον εαυτό της να πάψει να σκέφτεται τον Άρον, γιατί αλλιώς σίγουρα θα θύμωνε. Πήρε ξανά τηλέφωνο, αλλά ήταν ακόμα κατελημμένο.

Συνήθιζε πάντα να συγκρίνει μ' αυτόν τους άντρες που είχε συναντήσει μετά το διαζυγίο της – δεν επρόκειτο για μια συνειδητή διαδικασία, αλλά είχε βαθιά στο νου της μια αξιολογική κλίμακα όπου ο Άρον αποτελούσε το μέτρο και όλοι οι άλλοι με τους οποίους είχε πάει ήταν πολύ κοντοί ή πολύ ψηλοί, πολύ βαρετοί, πολύ ατάλαντοι. Με λίγα λόγια, ο Άρον κέρδιζε πάντα. Δεν είχε συναντήσει ακόμα κανέναν που να μπορεί να συγκριθεί με την ανάμνησή του. Αυτό την έκανε να νιώθει απαρνηγόρητη κι εξοργισμένη συγχρόνως. Ήταν λες κι ακόμα καθόριζε την πορεία της ζωής της παρόλο που δεν είχαν καμιά σχέση πια. Την είχε προδώσει, την είχε εξαπατήσει κι όταν άρχισε να αποκαλύπτεται η αλήθεια, απλώς εξαφανίστηκε – όπως ένας κατάσκοπος που όταν κινδυνεύει να αποκαλυφθεί καταφεύγει στο διοικητή του. Το είχε βιώσει ως ένα τρομερό σοκ· δεν είχε την παραμικρή ιδέα ότι έβγαινε και με άλλες γυναίκες. Και σαν να μην έφτανε αυτό, ανάμεσα στις αντίζηλές της ήταν και μια στενή της φίλη, μια συνάδελφος αρχαιολόγος που είχε αφιερώσει τη ζωή της σε ανασκαφές στη Θάσο, όπου αναζητούσε ένα ιερό του Διονύσου. Ο Χένρικ ήταν πολύ μικρός ακόμα εκείνη την εποχή. Η Λουίζ είχε δεχτεί μια προσωρινή θέση ως λέκτορας σε κάποιο πανεπιστήμιο ενόσω προσπαθούσε να επιβιώσει έπειτα απ' αυτό το χτύπημα και να ξαναμαζέψει τα κομμάτια της διαλυμένης της ζωής.

Ο Άρον την είχε συνταράξει σαν μια αιφνίδια έκρηξη νφαιστίου που κλονίζει έναν οικισμό, έναν άνθρωπο ή ένα αγγείο. Όταν καθόταν με τα κεραμικά της θραύσματα προσπαθώντας να οραματιστεί το σύνολο που ποτέ της δε θα μπορούσε να αποκαταστήσει, συχνά σκεφτόταν τη δική της μοίρα. Ο Άρον δεν την είχε κάνει απλώς χίλια κομμάτια, είχε κρύψει κιόλας κάποια απ' αυτά, έτσι που

να της είναι ακόμα πιο δύσκολο να ανασυγκροτήσει την ταυτότητά της, ως άνθρωπος, ως γυναίκα και ως αρχαιολόγος.

Μετά την εξαφάνιση του Άρον είχε βρει ένα γράμμα, τρεις τέσσερις αράδες όλο κι όλο, προχειρογραμμένο, όπου της ανακοίνωνε ότι ο γάμος τους είχε τελειώσει, ότι απλώς δεν άντεχε άλλο, την παρακαλούσε να τον συγχωρήσει κι ήλπιζε ότι δε θα έστρεφε το γιο τους εναντίον του.

Ύστερα, για επτά μήνες, δεν ξανάχε νέα του. Τελικά έλαβε ένα γράμμα που είχε ταχυδρομηθεί από τη Βενετία. Απ' τον γραφικό του χαρακτήρα μπορούσε να μαντέψει ότι ήταν πιωμένος όταν το έγραψε, είχε κατρακυλήσει και πάλι σ' ένα από τα γνωστά του μεθύσια, σε μια μόνιμη κατάσταση ζάλης με σκαμπανεβάσματα η οποία μπορούσε να διαρκέσει και πάνω από εβδομάδα. Τουλάχιστον της είχε γράψει, μ' ένα ύφος γλυκερό, συναισθηματικό, που απέπνεε αυτολύπηση· αναρωτιόταν αν θα μπορούσε εκείνη να σκεφτεί το ενδεχόμενο μιας επανασύνδεσης. Και μόνο τότε, κρατώντας το λεκιασμένο από κρασί γράμμα στα χέρια της, είχε συνειδητοποιήσει ότι ο γάμος της είχε τελειώσει. Από μια πλευρά θα ήθελε να ξαναβρεθεί μαζί του, αλλά δεν τόλμησε να το ρισκάρει γιατί ήξερε ότι θα μπορούσε άνετα να της καταστρέψει και πάλι τη ζωή. Ένα ανθρώπινο πλάσμα μπορεί μόνο μια φορά στη ζωή του να ισοπεδωθεί κι έπειτα να ξανασταθεί στα πόδια του και να αναστηθεί και πάλι, μία μόνο φορά, σκέφτηκε, κι όχι δεύτερη. Αυτό θα παραπήγαινε. Έτσι λοιπόν του απάντησε και τον ενημέρωσε ότι ο γάμος τους είχε λήξει. Υπήρχε ο Χένρικ, που ζούσε με τη μητέρα του, κι ήταν θέμα δικό του και του πατέρα του να βρουν τι είδους σχέση θα ήθελαν να έχουν οι δυο τους. Εκείνη δε θα παρενέβαινε.

Πέρασε περίπου ένας χρόνος προτού ξανάρθει σε επαφή μαζί της. Αυτή τη φορά ήταν μέσω μιας άθλιας τηλεφωνικής σύνδεσης από τη Νέα Γη, όπου είχαν συγκεντρωθεί ο ίδιος και κάμποσοι άλλοι ειδικοί στους υπολογιστές, που κουβαλούσαν τα ίδια μυαλά, για να φτιάξουν ένα δίκτυο το οποίο θύμιζε σέκτα. Της εξήγησε κάπως αόριστα ότι ερευνούσαν το μέλλον των αρχείων, τώρα που όλη η ανθρώπινη εμπειρία μπορούσε να καταγραφεί μ' ένα συνδυασμό από άσους και μηδενικά. Τα μικροφίλμ και οι υπόγειες βιβλιοθήκες δεν είχαν πλέον καμιά σημασία για την καταγραφή της ανθρώπινης εμπειρίας. Τώρα οι υπολογιστές θα εγγυόνταν ότι το ανθρώπινο εί-

δος που ζούσε σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο δε θα άφηνε πίσω του κανένα κενό. Υπήρχε, όμως, καμία εγγύηση ότι σ' εκείνο τον μαγικό κόσμο όπου ζούσε δε θα μπορούσαν οι υπολογιστές να δημιουργήσουν τις δικές τους εμπειρίες και να τις καταγράψουν κι αυτές μαζί με τις ανθρώπινες; Η σύνδεση ήταν κακή και δεν μπορούσε να καταλάβει πολλά απ' αυτά που της έλεγε. Τουλάχιστον, όμως, δεν ήταν μεθυσμένος και παραδομένος στην αυτολύπηση.

Ήθελε να του στείλει μια λιθογραφία μ' ένα γεράκι που ορμούσε σ' ένα περιστέρι – την είχαν αγοράσει λίγο καιρό μετά το γάμο τους, σε μια τυχαία επίσκεψή τους σε κάποια γκαλερί. Ύστερα από μια εβδομάδα περίπου, του έστειλε τον πίνακα. Εκείνη την εποχή πάνω κάτω συνειδητοποίησε ότι είχε αρχίσει να αποκαθιστά και πάλι την επαφή με το γιο του, αν και κρυφά από την ίδια.

Ο Άρον συνέχισε να εμφανίζεται πότε πότε στον ορίζοντα. Κάποιες φορές αναρωπιόταν αν θα κατάφερνε ποτέ να σβήσει απ' το νου της τα χαρακτηριστικά του και να ξεφορτωθεί τον πίνακα αξιολόγησης που χρησιμοποιούσε για να κρίνει τους άλλους άντρες – και που αργά ή γρήγορα οδηγούσε στην κατάκριση και την απόρριψή τους.

Τηλεφώνησε ξανά στον Χένρικ. Κάθε φορά που άνοιγαν και πάλι οι παλιές πληγές της απ' τη σχέση της με τον Άρον, ένιωθε την ανάγκη ν' ακούσει τη φωνή του Χένρικ για να μην αφήσει την πίκρα να την κατακλύσει. Κι αυτή τη φορά, όμως, της απάντησε ο αυτόματος τηλεφωνητής: άφησε λοιπόν ένα μήνυμα ενημερώνοντάς τον ότι δε θα του ξανατηλεφωνούσε παρά μόνο όταν θα έφτανε στο Βίτσι.

Κάθε φορά που δεν της απαντούσε, ένιωθε ένα τσίμπημα παιδιάστικης ανησυχίας. Για μια στιγμή πέρασαν απ' το νου της ενδεχόμενα ατυχήματα, πυρκαγιές, αρρώστιες. Ύστερα ηρέμησε και πάλι. Ο Χένρικ ήταν πολύ προσεκτικός, ποτέ δε διακινδύνευε χωρίς λόγο, παρόλο που ταξίδευε πολύ και του άρεσε να εξερευνά το άγνωστο.

Βγήκε από την πίσω πόρτα για να πάει να καπνίσει ένα τσιγάρο. Από το σπίτι του Μήτσου ακούγονταν γέλια. Ο άντρας που γελούσε ήταν ο Παναγιώτης, ο μεγαλύτερος αδελφός του Μήτσου. Προς δυστυχία της οικογένειάς του ο Παναγιώτης είχε κερδίσει μια περιουσία απ' το λαχείο κι από κει είχαν προκύψει τα οικονομικά θεμέλια για μια ράθυμη ζωή. Η Λουίζ χαμογέλασε στη σκέψη, εισέπνευσε

βαθιά και υποσχέθηκε νοερά στον εαυτό της ότι θα έκοβε το κάπνισμα στα εξηκοστά της γενέθλια.

Ήταν μόνη στο σκοτάδι. Ο ουρανός ήταν γεμάτος αστέρια, η βραδιά ζεστή, δε φυσούσε καθόλου. *Εδώ κατέληξα, λοιπόν, σκέφτηκε. Απ' τις μελαγχολικές παγωμένες ερημιές του Σβεγκ και του Χεργεντόλεν στην Ελλάδα και στους τάφους της Εποχής του Χαλκού. Απ' το χιόνι και τον πάγο στους ζεστούς, ξηρούς ελαιώνες.*

Έσβησε το τσιγάρο της και ξαναμπήκε μέσα. Το πόδι της την πονούσε. Στάθηκε μια στιγμή, μη ξέροντας τι να κάνει στη συνέχεια. Ύστερα τηλεφώνησε ξανά στον Βασίλη. Δεν ήταν κατειλημμένο πια, αλλά κανείς δεν απαντούσε.

Την ίδια στιγμή, το πρόσωπο του Βασίλη μπλέχτηκε στο νου της μ' εκείνο του Άρον.

Ο Βασίλης την απατούσε, την αντιμετώπιζε ως ένα μη αναγκαίο κομμάτι της ζωής του.

Νιώθοντας ένα τσίμπημα ζήλιας, τον κάλεσε στο κινητό του. Καμία απάντηση. Μια γυναικεία φωνή τής ζήτησε στα ελληνικά να αφήσει το μήνυμά της. Η Λουίζ έτριξε τα δόντια και δεν είπε κουβέντα.

Έπειτα έκλεισε τη βαλίτσα της και συγχρόνως αποφάσισε να δώσει ένα τέλος στη σχέση της με τον Βασίλη. Θα τακτοποιούσε τους λογαριασμούς της μαζί του και θα τους έκλεινε, όπως ακριβώς είχε κλείσει και τη βαλίτσα της.

Ξάπλωσε στο κρεβάτι της κι έμεινε να χαζεύει τον ανεμιστήρα οροφής. Μα πώς στο καλό είχε εμπλακεί σ' αυτή τη σχέση με τον Βασίλη; Ξάφνου της φάνταζε ακατανόητο, ένιωθε πως επρόκειτο για μια κακόγουστη ιστορία. Όχι τόσο απ' τη δική του την πλευρά, όσο απ' τη δική της.

Ο ανεμιστήρας ήταν ακίνητος, η ζήλια της είχε σβήσει και τα σκυλιά εκεί έξω στο σκοτάδι είχαν σταματήσει να γαβγίζουν. Όπως το συνήθιζε κάθε φορά που ερχόταν αντιμέτωπη με μια σημαντική απόφαση, απευθύνθηκε στον εαυτό της σε τρίτο πρόσωπο.

Λουίζ Κάντορ, φθινόπωρο του 2004. Έτσι την κατάντησε τη ζωή της, μαύρο σε λευκό φόντο – ή μάλλον κόκκινο σε μαύρο φόντο, που είναι και ο συνηθισμένος χρωματικός συνδυασμός στα θραύσματα των υδριών που ξεθάβουμε απ' την ελληνική γη. Η Λουίζ Κάντορ είναι πενήντα τεσσάρων χρόνων και δεν τρομάζει όταν κοιτάζει το πρόσωπο ή το σώμα της στον καθρέφτη. Εξακολουθεί να εί-

vai ελκυστική, δεν έχει γεράσει ακόμα. Οι άντρες την προσέχουν, έστω κι αν δε στρέφουν το κεφάλι για να τη δουν. Εκείνη, όμως; Ποιον στρέφεται να κοιτάξει εκείνη; Ή μήπως κοιτάζει προς τα πίσω μονάχα για να δει τα πρόσωπα και τα ίχνη του παρελθόντος; Η Λουίζ Κάντορ μόλις έκλεισε ένα βιβλίο με τον τίτλο «Βασιλίας». Δε θα το ξανανοίξει ποτέ πια. Δε θα του επιτραπεί καν να μεταφέρει τη Λουίζ Κάντορ με το αυτοκίνητό του στο αεροδρόμιο της Αθήνας αύριο το πρωί.

Σηκώθηκε απ' το κρεβάτι κι έψαξε να βρει τον τηλεφωνικό αριθμό μιας τοπικής εταιρείας ταξί. Η γυναίκα που της απάντησε ήταν βαρήκοη, αλλά η Λουίζ φώναζε τόσο, που στο τέλος κατάφεραν να συνεννοηθούν. Δεν της έμενε παρά να ελπίζει ότι το ταξί που είχε καλέσει θα εμφανιζόταν όντως στην ώρα του. Καθώς ο Βασίλης είχε κανονίσει να περάσει να την πάρει στις πέντε, εκείνη είχε ζητήσει απ' το ταξί να έρθει στις τέσσερις και μισή.

Κάθισε στο γραφείο της κι έγραψε ένα γράμμα στον Βασίλη. *Ως εδώ ήταν, τελειώσαν όλα μεταξύ μας. Όλα τα καλά πράγματα κάποτε τελειώνουν. Νιώθω ήδη πως ο δρόμος μου με πάει κάπου αλλού. Λυπάμαι που ήρθες άδικα να με πάρεις. Προσπάθησα να σου τηλεφωνήσω. Λουίζ.*

Ξαναδιάβασε το γράμμα. Μήπως να το ξανασκεφτόταν; Συχνά λειτουργούσε έτσι – είχε γράψει άπειρα αποχαιρετιστήρια γράμματα στη ζωή της που δε στάλθηκαν ποτέ. Όχι όμως κι αυτό. Έβαλε το γράμμα σ' ένα φάκελο, τον έκλεισε και βγήκε αφηφώντας το σκοτάδι για να το στερεώσει με ένα μανταλάκι στην εξώπορτα, πλάι στο γραμματοκιβώτιό της.

Λαγοκοιμήθηκε για λίγες ώρες πάνω απ' τα στρωσίδια του κρεβατιού, ήπια ένα ποτήρι κρασί κι έμεινε να κοιτάζει αφηρημένα ένα κουτί με υπνωτικά χάπια, ανίκανη να πάρει μιαν απόφαση.

Το ταξί ήρθε λίγα λεπτά νωρίτερα κι έξω ήταν ακόμα θεοσκοτεινά. Το περίμενε δίπλα στην εξώπορτα. Τα σκυλιά του Μήτσου γάβγισαν. Σωριάστηκε στο πίσω κάθισμα κι έκλεισε τα μάτια της. Μόνο όταν το αυτοκίνητο ξεκίνησε μπόρεσε επιτέλους να κοιμηθεί.

Όταν έφτασε στο αεροδρόμιο είχε πια χαράξει.

2

Αφού είχε δώσει τη βαλίτσα της στο τσεκ-ιν σε μια μισοκοιμισμένη υπάλληλο της Lufthansa και προχωρούσε ήδη προς την πύλη εξόδου, συνέβη κάτι που της έκανε μεγάλη εντύπωση.

Όταν το ξανασκεφτόταν, αργότερα, πίστευε πως θα έπρεπε να το είχε δει ως οϊωνό, ως μία προειδοποίηση. Αλλά δεν έγινε έτσι. Αυτό που είδε ήταν μια μοναχική γυναίκα καθισμένη στο πάτωμα, με κάτι μπόγους και κάτι παμπάλαιες βαλίτσες δεμένα μεταξύ τους μ' ένα σκοινί. Η γυναίκα έκλαιγε. Καθόταν εντελώς ακίνητη, απόλυτα χαμένη στον εαυτό της. Ήταν ηλικιωμένη και τα ρουφηγμένα μάγουλά της φανέρωναν πως της έλειπαν κάμποσα δόντια. Η Λουίζ σκέφτηκε πως μάλλον θα ήταν από την Αλβανία. Υπήρχαν πολλές Αλβανίδες που έβαζαν δουλειά στην Ελλάδα, έτοιμες να κάνουν τα πάντα, αφού ό,τι και να κέρδιζαν θα ήταν καλύτερο απ' το τίποτα, δεδομένου ότι η Αλβανία είναι μια πάμφτωχη χώρα. Στο κεφάλι της φορούσε ένα μαντίλι, το μαντίλι μιας αξιοπρεπούς ηλικιωμένης κυρίας – δεν ήταν μουσουλμάνο. Αλλά καθόταν εκεί πέρα, καταγής, κι έκλαιγε. Η γυναίκα ήταν ολομόναχη, θαρρείς και κάποιο κύμα την είχε ξεβράσει εκεί, στο αεροδρόμιο, περιτριγυρισμένη απ' τους μπόγους της, την κουρελιασμένη ζωή της, και το μόνο που της απέμενε πια ήταν εκείνος ο σωρός από παλιοπράγματα.

Η Λουίζ στάθηκε, βιαστικοί άνθρωποι τη σκουντούσαν, αλλά εκείνη στεκόταν ακλόνητη, λες και πάλευε να αντισταθεί σ' έναν ισχυρό άνεμο. Η γυναίκα που καθόταν καταγής τριγυρισμένη απ' τους μπόγους της είχε ένα πρόσωπο μελαμψό, αυλακωμένο απ' τις ρυτίδες – το δέρμα της θύμιζε τοπίο από στερεοποιημένη λάβα. Τα πρό-

σωπα των ηλικιωμένων γυναικών έχουν μια δική τους, ιδιαίτερη ομορφιά, καθώς όλα τους τα χαρακτηριστικά σβήνονται σχεδόν κι αντικαθίστανται από μια λεπτή μεμβράνη που καλύπτει γυμνά κόκαλα, μαρτυρώντας σημάδι το σημάδι όλα τα γεγονότα της ζωής τους. Τα μάγουλά της ήταν σκαμμένα από δυο ξερά αυλάκια, γεμάτα τώρα απ' τα δάκρυά της.

Θρηνεί για κάτι που αγνοώ, σκέφτηκε η Λουίζ. Αλλά κάτι απ' αυτή τη γυναίκα βρίσκεται μέσα μου.

Η γυναίκα σήκωσε έξαφνα το κεφάλι, τα μάτια της συνάντησαν για λίγο το βλέμμα της Λουίζ, και κούνησε αργά αργά το κεφάλι της. Η Λουίζ εξέλαβε την κίνησή της ως σημάδι πως η βοήθειά της –ό,τι κι αν μπορούσε να περιλαμβάνει μια τέτοια βοήθεια– ήταν περιπτή. Προχώρησε βιαστικά προς τον έλεγχο εισιτηρίων, ανοίγοντας δρόμο με τους αγκώνες ανάμεσα απ' το συγκεντρωμένο πλήθος, διασχίζοντας ένα νέφος που μύριζε σκόρδο κι ελιά. Όταν στράφηκε και πάλι να κοιτάξει, ήταν λες και το πλήθος σχημάτιζε μια κουρτίνα, κλειστή πια, που δεν την άφηνε να δει τη γυναίκα.

Η Λουίζ κρατούσε από πολύ νέα ένα ημερολόγιο όπου κατέγραφε επεισόδια που πίστευε πως δε θα ξεχνούσε ποτέ. Κι αυτό ήταν ένα τέτοιο επεισόδιο. Αναρωτήθηκε τι ακριβώς θα έγραφε, ενώ συγχρόνως τοποθετούσε την τσάντα της στον κυλιόμενο διάδρομο, το κινητό της σ' ένα μικρό μπλε πλαστικό καλαθάκι και περνούσε από τη μαγική πύλη που ξεχώριζε τους καλούς απ' τους κακούς.

Αγόρασε ένα μπουκάλι Tullamore Dew για την ίδια και δυο μπουκάλια ρετσίνα για τον Χένρικ. Ύστερα κάθισε έξω απ' την πύλη, διαπιστώνοντας προς μεγάλη της ενόχληση πως είχε ξεχάσει το ημερολόγιό της στην Αργολίδα. Μπορούσε να το δει νοερά πάνω στο τραπέζι, πλάι στην πράσινη λάμπα. Έβγαλε το πρόγραμμα του συνεδρίου από την τσάντα της και έγραψε στην πίσω όψη: «Ηλικιωμένη γυναίκα κλαίει στο αεροδρόμιο της Αθήνας. Το πρόσωπο ενός ανθρώπινου ερειπίου, που ανασκάπεται ύστερα από χιλιάδες χρόνια χάρη στην επιμονή ενός περιέργου κι αδιάκριτου αρχαιολόγου. Γιατί έκλαιγε; Το ίδιο πάντοτε οικουμενικό ερώτημα. Γιατί μπορεί να κλαίει ένας άνθρωπος;»

Έκλεισε τα μάτια της και προσπάθησε να φανταστεί τι να βρισκόταν άραγε μέσα σ' εκείνους τους μπόγους και τις στραπατσαρισμένες βαλίτσες.

Το κενό, αποφάσισε. Άδειες βαλίτσες, ή ίσως γεμάτες στάχτες από φωτιές που είχαν σβήσει εδώ και πολύ καιρό.

Όταν ανακοινώθηκε η επιβίβαση για την πτήση της, πινάχτηκε ξαφνιασμένη. Πήγε στη θέση της, πλάι στο διάδρομο, και κάθισε δίπλα σ' έναν άντρα που έδινε την εντύπωση ότι έτρεμε τα αεροπλάνα. Αποφάσισε να κοιμηθεί μέχρι τη Φρανκφούρτη και να αναβάλει το πρωινό της ως την πτήση από Φρανκφούρτη για Στοκχόλμη.

Όταν έφτασε στο αεροδρόμιο της Αρλάντα και πήρε πίσω τη βαλίτσα της, ένιωθε ακόμα κουρασμένη. Περίμενε πάντα με αδημονία κάθε της ταξίδι, αλλά όχι και τη διαδικασία της μετακίνησης. Υποψιαζόταν ότι μια μέρα, σύντομα, θα πάθαινε κρίση πανικού στα μισά κάποιας πτήσης. Έτσι, χρόνια τώρα, έπαιρνε πάντα μαζί της ένα κουτί ηρεμιστικά, για να είναι προετοιμασμένη όταν θα έφτανε ο πανικός.

Η Λουίζ προχώρησε προς τον τερματικό σταθμό για τις πτήσεις εσωτερικού, παρέδωσε τη βαλίτσα της σε μια γυναίκα που ήταν μάλλον πιο ζύπνια από την άλλη στην Αθήνα και κάθισε να περιμένει. Κάποια πόρτα άνοιξε και το πρόσωπό της χτύπησε μια ριπή φθινοπωρινού σουηδικού αέρα. Ανατρίχιασε και σκέφτηκε πως θα έπρεπε να αγοράσει ένα πουλόβερ πλεγμένο απ' το τοπικό μαλλί του Γκότλαντ ενόσω θα βρισκόταν στο Βίσιμπι. *Τα πρόβατα είναι κοινό χαρακτηριστικό του Γκότλαντ και της Ελλάδας, σκέφτηκε. Αν το Γκότλαντ είχε και ελαιώνες, αυτά τα δύο μέρη δε θα διέφεραν και τόσο.*

Αναρωτήθηκε αν έπρεπε να τηλεφωνήσει στον Χένρικ. Αλλά μπορεί και να κοιμόταν τέτοια ώρα. Έκανε συχνά τη νύχτα μέρα και προτιμούσε να δουλεύει με το φέγγος των αστεριών παρά με το φως του ήλιου. Αντί γι' αυτό σχημάτισε το νούμερο του πατέρα της στην Ουλβκέλα, λίγο έξω από το Σβεγκ, στη δυτική πλευρά του ποταμού Γιούσαν. Δεν κοιμόταν ποτέ· μπορούσε να του τηλεφωνήσει οποιαδήποτε στιγμή της μέρας ή της νύχτας. Δεν είχε καταφέρει ποτέ να τον πιάσει στον ύπνο, όποια ώρα κι αν τον έπαιρνε. Έτσι τον θυμόταν από τότε που ήταν ακόμα παιδί. Είχε έναν πατέρα που είχε καταφέρει να εξοστρακίσει τον Σάντμαν*, έναν άντρα-γίγαντα,

* *The Sandman*: Σειρά κόμικς γραμμένη από τον Νάιλ Γκάρμαν (εκδόσεις DC Comics). Εξιστορεί τις περιπέτειες του «Ονειρού» ή «Μορφέα», που κυβερνά τον κόσμο των ονείρων. Εκδιδόταν από το 1989 ως το 1996. (Σ.τ.Μ.)

που τα μάτια του ήταν πάντα ανοιχτά, που βρισκόταν πάντα σε εγρήγορση, έτοιμος ανά πάσα στιγμή να προστατεύσει την κόρη του.

Σχημάτισε τον αριθμό, αλλά έκλεισε με το που άκουσε το τηλέφωνο να καλεί. Δεν είχε τίποτα να του πει εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή. Ξανάβαλε το τηλέφωνο στην τσάντα της και σκέφτηκε τον Βασίλη. Δεν είχε αφήσει κανένα μήνυμα στο κινητό της. Και γιατί να το κάνει; Ένωσε ένα σφίξιμο στο στήθος, μια ξαφνική αίσθηση απογοήτευσης, αλλά την κατέπνιξε αμέσως – δε χωρούσαν πω-γυρίσματα. Η Λουίζ Κάντορ προερχόταν από μια οικογένεια της οποίας τα μέλη δεν αναλογίζονταν ποτέ μιαν απόφαση που είχε ήδη παρθεί, ακόμα κι αν ήταν πέρα για πέρα εσφαλμένη. Ο κανόνας ήταν να υπομένεις τα πάντα στωικά.

Ένας ψυχρός άνεμος ερχόταν απ' τη θάλασσα την ώρα που το αεροπλάνο άγγιζε τον αεροδιάδρομο στο Βίτσι. Ο αέρας έκανε το πανωφόρι της να πλαταγίζει, καθώς η Λουίζ προχωρούσε σκυφτή και βιαστική προς τον τερματικό σταθμό. Ένας άντρας κρατούσε ψηλά μια καρτέλα με το όνομά της. Καθώς κατευθύνονταν με το αυτοκίνητο προς το κέντρο της πόλης, εκείνη χάζευε τα δέντρα. Ο άνεμος ήταν τόσο ισχυρός, που σίγουρα τα περισσότερα φύλλα τους θα έπεφταν. *Πάντα εκτυλίσσεται μια μάχη μεταξύ των εποχών, σκέφτηκε. Μια μάχη που η έκβασή της έχει κριθεί εκ των προτέρων, από την πρώτη κιόλας στιγμή.*

Έμενε στο ξενοδοχείο «Στραντ», που βρισκόταν στο λόφο πάνω απ' το λιμάνι. Το δωμάτιό της δεν είχε θέα στην πλατεία και παρακάλεσε τον ρεσεψιονίστ να της δώσει ένα δωμάτιο με θέα. Στάθηκε τυχερή. Το καινούργιο δωμάτιο ήταν μικρότερο, αλλά είχε τον σωστό προσανατολισμό, και το πρώτο πράγμα που έκανε μόλις μπήκε μέσα ήταν να κοιτάξει έξω απ' το παράθυρο. *Μα, τι μπορώ να δω; σκέφτηκε. Τι ελπίζω πως μπορεί να συμβεί εκεί έξω;*

Μια έμμονη σκέψη στριφογύριζε στο νου της σαν επωδός: *Είμαι πενήντα τεσσάρων χρόνων. Τώρα είμαι εδώ, αλλά δεν ξέρω πού πάω ούτε πότε θα φτάσω.*

Έμεινε για λίγο να παρακολουθεί μια ηλικιωμένη κυρία που πά-

λευε με το σκύλο της στην ανεμοδαρμένη πλαγιά του λόφου. Ένωσε να συμπάσχει περισσότερο με το σκύλο παρά με τη γυναίκα με το σκουροκόκκινο παλτό.

Λίγο πριν από τις τέσσερις το απόγευμα πήγε στο πανεπιστήμιο, που ήταν χτισμένο πλάι στη θάλασσα. Δεν ήταν μακριά και είχε αρκετό χρόνο για να κάνει μια βόλτα στο έρημο λιμάνι. Τα κύματα έσκαγαν πάνω στις πέτρινες προβλήτες. Το χρώμα της θάλασσας ήταν διαφορετικό από κείνο του Αιγαίου, που αγκαλιάζει την Ελλάδα και τα νησιά της. *Είναι πιο άγρια εδώ, σκέφτηκε. Μια πιο πρωτόγονη, μια νεαρή αγριεμένη θάλασσα που εξαπολύει επίθεση στο πρώτο σκάφος ή στην πρώτη προβλήτα που θα βρεθεί μπροστά της.*

Ο αέρας ήταν ακόμα δυνατός κι έδειχνε πως μάλλον θα έφερνε βροχή. Ένα φέρι μποτ ετοιμαζόταν ν' αφήσει τα νερά του λιμανιού, βγαίνοντας στην ανοικτή θάλασσα. Η Λουίζ ήταν πάντα ακριβής στα ραντεβού της. Κατά τη γνώμη της ήταν εξίσου σημαντικό σε μια συνάντηση να μη φτάνει κανείς ούτε πολύ νωρίς αλλά ούτε και αργά. Ένας φιλικός άντρας με μια ουλή από επέμβαση λαγώχειλου την καλωσόρισε στην είσοδο. Ήταν ένας από τους διοργανωτές της συστήθηκε και της είπε πως είχαν ξανασυναντηθεί στο παρελθόν, πριν από πολλά χρόνια – αν και εκείνη δεν κατάφερε να τον θυμηθεί. Το να μπορείς να θυμάσαι τους ανθρώπους είναι μια απ' τις πιο δύσκολες κοινωνικές δεξιότητες – αυτό το ήξερε καλά. Τα πρόσωπα αλλάζουν και συχνά είναι αδύνατον να τα αναγνωρίσεις. Του χαμογέλασε, πάντως, και του είπε πως τον θυμόταν, πως τον θυμόταν πολύ καλά.

Οι είκοσι δύο συμμετέχοντες συγκεντρώθηκαν σε μια απρόσωπη αίθουσα συνεδρίων. Καρφίτσωσαν στο πέτο τους το καρτελάκι με το όνομά τους, ήπιαν καφέ και τσάι κι έπειτα άκουσαν τον δόκτορα Στέφανις απ' τη Λιθουανία, ο οποίος άνοιξε το συνέδριο, με τα αβέβαια αγγλικά του, παρουσιάζοντας μια εργασία σχετικά με κάποια πρόσφατα ευρήματα μινωικής κεραμικής που παρουσίαζαν δυσκολίες ταξινόμησης. Δεν καταλάβαινε πού έγκειτο η δυσκολία στην ταξινόμηση: η μινωική κεραμική είναι μινωική κεραμική, τελεία και παύλα.

Γρήγορα συνειδητοποίησε ότι δεν άκουγε. Το πνεύμα της βρισκόταν ακόμα στην Αργολίδα, ανασαίνοντας ευωδιά από θυμάρι και δεντρολίβανο. Παρατήρησε τους υπόλοιπους που κάθονταν γύρω απ' το οβάλ τραπέζι. Ποιοι από αυτούς άκουγαν και ποιοι είχαν μεταφερθεί εκούσια, όπως εκείνη, σε μian άλλη πραγματικότητα;

Δεν ήξερε κανέναν απ' τους άλλους γύρω από το τραπέζι, εκτός από τον άντρα που ισχυριζόταν ότι την είχε συναντήσει κάποια στιγμή στο παρελθόν. Όλοι τους προέρχονταν από χώρες της Σκανδιναβίας ή της Βαλτικής και κάποιοι ήταν ενεργοί αρχαιολόγοι, υπεύθυνοι ανασκαφών, όπως και η ίδια.

Ο δόκτωρ Στέφανις σταμάτησε απότομα, σαν να μην μπορούσε πια να τα βγάλει πέρα με τα σπαστά αγγλικά του. Μετά το ευγενικό χειροκρότημα, ακολούθησε μια σύντομη και σαφώς υποτονική συζήτηση. Έγιναν κάποιες ανακοινώσεις σχετικά με διάφορα πρακτικά θέματα για την επόμενη μέρα και η εναρκτήρια συνάντηση του συνεδρίου έλαβε τέλος. Τη στιγμή που κατευθυνόταν προς την έξοδο του κτιρίου της ζήτησαν να περιμένει λίγο, γιατί ένας φωτογράφος από κάποια τοπική εφημερίδα ήθελε να πάρει μια φωτογραφία με όσο το δυνατόν περισσότερους από τους αρχαιολόγους που συμμετείχαν στο συνέδριο. Σημείωσε το όνομά της κι έπειτα η Λουίζ παραδόθηκε στο έλεος του θελλώδους ανέμου.

Αποκοιμήθηκε στο κρεβάτι του ξενοδοχείου κι όταν ξύπνησε δεν ήταν καθόλου σίγουρη για το πού βρισκόταν. Το κινητό της ήταν πάνω στο τραπέζι. Έπρεπε να πάρει τον Χένρικ, αλλά αποφάσισε να το αναβάλει για μετά το φαγητό. Πήγε στην πλατεία, αφέθηκε στην τύχη και κατέληξε σε ένα υπόγειο εστιατόριο που είχε λίγους πελάτες αλλά καλό φαγητό. Ήπие κάμποσα ποτήρια κρασί, μετάνιωσε και πάλι για το χωρισμό της με τον Βασίλη, αλλά προσπάθησε να συγκεντρωθεί στην ομιλία που είχε ετοιμάσει για την επόμενη μέρα. Ήπие άλλο ένα ποτήρι κρασί και αναλογίστηκε όλα όσα σκόπευε να ανακοινώσει. Τα είχε γράψει, βέβαια, αλλά καθώς είχε ξαναπαρουσιάσει το ίδιο θέμα, μπορούσε να τα πει όλα απ' έξω.

Θα μιλήσω για το ερυθρό και το μελανό χρώμα στην κεραμική. Το ερυθρό χρώμα του πηλού προκύπτει από οξειδία του σιδήρου. Κατά την όπηση ο σίδηρος του οξειδίου του σιδήρου διαχωρίζεται από το οξυγόνο και ο πηλός γίνεται μελανός. Καθώς το αγγείο κρυνώνει, ο σίδηρος και το οξυγόνο συνδέονται και πάλι, αν βέβαια υπάρχει οξυγόνο στο καμίνι, και ο πηλός αποκτά και πάλι ερυθρωπές αποχρώσεις. Αν δεν υπάρχει οξυγόνο, ο πηλός παραμένει μελανός. Παρόλο, λοιπόν, που το τελικό αποτέλεσμα μπορεί να δώσει ένα ερυθρό ή μελανό αγγείο, και τα δύο χρώματα προέρχονται από την ίδια πρώτη ύλη.

Το κρασί είχε αρχίσει να την πιάνει, ένιωθε το σώμα της ζεστό,

τις σκέψεις να πηγαινοέρχονται στο νου της σαν κύματα. Πλήρωσε το λογαριασμό της, βγήκε στον δυνατό αέρα και είπε μέσα της πως αδημονούσε κιόλας να 'ρθει το αύριο.

Τηλεφώνησε στο διαμέρισμα στη Στοκχόλμη. Βγήκε και πάλι ο τηλεφωνητής. Κάποιες φορές ο Χένρικ συνήθιζε να μαγνητοφωνεί ένα ειδικό μήνυμα για κείνη, όποτε συνέβαινε κάτι το ιδιαίτερο, ένα προσωπικό μήνυμα που η Λουίζ το μοιραζόταν μ' όλο τον κόσμο. Του ανακοίνωσε πως βρισκόταν στο Βίσμπι κι ότι ετοιμαζόταν να γυρίσει σπίτι. Έπειτα τον πήρε στο κινητό του. Δεν απάντησε.

Μια αίσθηση ανησυχίας ζύπνησε μέσα της, ένα συναίσθημα τόσο αδύναμο, που σχεδόν δεν το συνειδητοποίησε.

Εκείνη τη νύχτα κοιμήθηκε με το παράθυρο ανοιχτό. Ξύπνησε μια φορά, γύρω στα μεσάνυχτα. Κάτι νεαροί γλεντοκόποι φώναζαν για ένα κορίτσι που ήταν «εύκολο», αλλά προφανώς δε σκόπευε να πάει μαζί τους.

Στις δέκα το επόμενο πρωί παρουσίασε την εργασία της για τον αττικό πηλό και τη σύστασή του. Μίλησε για την υψηλή περιεκτικότητα σε σίδηρο και επισήμανε την αντίθεση ανάμεσα στο κόκκινο χρώμα του οξειδίου του σιδήρου και τον ασβεστούχο πηλό της Κορίνθου, που έδινε αγγεία λευκά ή και πράσινα. Ύστερα από ένα διστακτικό ξεκίνημα –κάμποσοι από τους ακροατές της φαίνονταν πως είχαν ένα κοπιώδες και καθυστερημένο δείπνο την προηγούμενη βραδιά, με τη συνοδεία άφθονου κρασιού– κατάφερε να αφυπνίσει το ενδιαφέρον τους. Μίλησε για σαράντα πέντε λεπτά ακριβώς και τελειώνοντας απέσπασε ένα ευθουσιώδες χειροκρότημα. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης που ακολούθησε δε χρειάστηκε να αντιμετωπίσει ενοχλητικές ερωτήσεις κι ως την ώρα που έκαναν διάλειμμα για καφέ, ένιωθε πια πως δικαίως είχε αποφασίσει να συμμετάσχει στο συνέδριο.

Ο άνεμος είχε κοπάσει. Βγήκε με τον καφέ της στο προαύλιο, κάθισε σε ένα παγκάκι και στήριξε την κούπα στο γόνατό της. Χτύπησε το κινητό της. Ήταν σίγουρη πως θα 'ταν ο Χένρικ, αλλά το τηλεφώνημα ήταν από την Ελλάδα, απ' τον Βασίλη. Δίστασε για λίγο και τελικά αποφάσισε να μην απαντήσει. Σύντομα θα επέστρεφε στην Αργολίδα και τότε θα πήγαινε να τον δει.

Ξανάβαλε το κινητό στην τσάντα της, ήπια τον καφέ της κι ύστερα αποφάσισε πως έφτανε πια. Σίγουρα οι ομιλητές που ακολουθούσαν στο πρόγραμμα θα είχαν ενδιαφέροντα πράγματα να πουν, αλλά εκείνη δεν ήθελε να μείνει άλλο στο Βίσμπι. Επέστρεψε την κούπα του καφέ και πήγε να βρει τον άντρα με το λαγώχειλο. Του είπε πως ένας φίλος της είχε αρρωστήσει ξαφνικά – δεν ήταν θέμα ζωής και θανάτου, αλλά αρκετά σοβαρό ώστε να νιώθει πως έπρεπε να επιστρέψει στο σπίτι το συντομότερο.

Αργότερα θα μετάνιωνε γι' αυτά της τα λόγια. Θα τη στοίχειωναν για καιρό. Ήταν σαν να προκαλούσε τη μοίρα της κι η μοίρα ανταποκρινόταν.

Εκείνη τη στιγμή, πάντως, το Βίσμπι ήταν λουσομένο σε μια φθινοπωρινή λιακάδα. Επέστρεψε στο ξενοδοχείο της, ζήτησε απ' τον ρεσεψιονίστ να τη βοηθήσει να αλλάξει το εισιτήριό της και στάθηκε αρκετά τυχερή, αφού μπόρεσε να βρει θέση στην πτήση που αναχωρούσε στις τρεις η ώρα. Έτσι είχε το χρόνο να κάνει μια βόλτα στα τείχη της πόλης και μπήκε σε δύο μαγαζιά για να δοκιμάσει πουλόβερ πλεγμένα με το τοπικό μαλλί, αλλά δεν κατάφερε να βρει κανένα που να της ταιριάζει. Γευμάτισε σ' ένα κινέζικο εστιατόριο κι αποφάσισε να μην τηλεφωνήσει στον Χένρικ, για να του κάνει έκκληση. Είχε κλειδί για το διαμέρισμά του και της είχε πει πως μπορούσε να πάει όποτε ήθελε. Δεν είχε μυστικά από εκείνη.

Έφτασε στο αεροδρόμιο εγκαίρως και είδε σε μια τοπική εφημερίδα τη φωτογραφία που τους είχαν βγάλει την προηγούμενη μέρα. Έσκισε τη σελίδα και την έβαλε στην τσάντα της. Ύστερα ανακοινώθηκε από τα μεγάφωνα ότι το αεροσκάφος με το οποίο επρόκειτο να πετάξουν είχε παρουσιάσει τεχνική βλάβη κι ότι θα το αντικαθιστούσαν με ένα άλλο που ερχόταν ήδη από τη Στοκχόλμη, αλλά οι επιβάτες έπρεπε να περιμένουν.

Δεν ενοχλήθηκε, αλλά ένιωσε την αδημονία της να μεγαλώνει. Αφού δεν είχε εναλλακτική επιλογή ως προς την πτήση, κάθισε στη λιακάδα έξω απ' το κτίριο του αεροδρομίου και κάπνισε ένα τσιγάρο. Τώρα το είχε μετανιώσει που δε μίλησε στον Βασίλη. Θα ήταν καλύτερα να είχε ξεμπερδέψει μ' αυτή την ιστορία, αντιμετωπίζοντας το οργισμένο ξέσπασμα ενός άντρα που είχε πληγωθεί ο εγω-

σμός του και δεν μπορούσε να δεχτεί έτσι απλά την απόφασή της, όποια και να 'ταν αυτή.

Αλλά δεν του τηλεφώνησε. Η πτήση της τελικά αναχώρησε ύστερα από δύο ώρες και κόντευε έξι όταν έφτασε και πάλι στη Στοκχόλμη. Πήρε ένα ταξί για να πάει στο διαμέρισμα του Χένρικ στο Σέντερ. Έμπλεξαν στην κίνηση που είχε μπλοκάρει τους δρόμους εξαιτίας ενός ατυχήματος – θαρρείς και αόρατες δυνάμεις συνεργάζονταν μεταξύ τους προκειμένου να μην την αφήσουν να φτάσει, να τη γλιτώσουν απ' αυτό που την περίμενε. Εκείνη, βέβαια, δεν είχε ιδέα κι απλώς ένιωθε την ανυπομονησία της να μεγαλώνει. Απ' ό,τι φαινόταν, η Σουηδία σε πολλούς τομείς είχε αρχίσει να μοιάζει περισσότερο με την Ελλάδα, με την απίστευτη κίνηση και τις συνεχείς καθυστερήσεις της.

Ο Χένρικ έμενε στην Τάβαστγκοταν, μια ήσυχη οδό λίγο πιο πέρα απ' τους πολύβουους δρόμους του Σέντερ. Δοκίμασε να πληκτρολογήσει τον κωδικό της εισόδου, ελπίζοντας πως δεν είχε αλλάξει. Τον θυμήθηκε εύκολα: η μάχη του Χέιστινγκς, 1066. Η πόρτα άνοιξε. Ο Χένρικ έμενε στον τελευταίο όροφο, με θέα τις στέγες των σπιτιών και τα καμπαριάρια των εκκλησιών. Απ' ό,τι της είχε πει μάλιστα –τρομάζοντάς την απίστευτα– αν στεκόταν στο στενό περβάζι έξω από ένα παράθυρο του διαμερισμάτος του, μπορούσε να δει τα νερά του Στρέμεν.

Χτύπησε το κουδούνι δυο φορές κι ύστερα ξεκλείδωσε την πόρτα. Αμέσως πρόσεξε ότι το διαμέρισμα μύριζε κλεισούρα.

Ξαφνικά ένιωσε τρομαγμένη. Κάτι δεν πήγαινε καλά. Κράτησε την ανάσα της κι αφουγκράστηκε. Απ' το χολ της εισόδου μπορούσε να δει την κουζίνα. Δεν είναι κανένας εδώ, σκέφτηκε. Φώναξε πως είχε φτάσει, αλλά δεν πήρε απάντηση. Ένιωσε κάπως καλύτερα. Κρέμασε το παλιό της στην κρεμάστρα κι έβγαλε τα παπούτσια της. Δεν υπήρχε αλληλογραφία ούτε διαφημιστικά φυλλάδια στο χαλάκι της εισόδου. Οπότε, τουλάχιστον, ο Χένρικ σίγουρα δεν έλειπε κάπου μακριά. Πήγε στην κουζίνα. Δεν είδε άπλυτα πιάτα στο νεροχύτη. Το καθιστικό ήταν ασυνήθιστα καθαρό και τακτοποιημένο, το γραφείο άδειο. Άνοιξε την πόρτα της κρεβατοκάμαρας.

Ο Χένρικ ήταν κάτω απ' τα σκεπάσματα. Το κεφάλι του ακουμπούσε βαρύ στο μαξιλάρι. Ήταν ξαπλωμένος ανάσκελα, με το ένα

του χέρι να κρέμεται στο πάτωμα και το άλλο με την παλάμη ανοιχτή πάνω στο στήθος του.

Μεμιάς κατάλαβε ότι ήταν νεκρός. Στην απελπισμένη της προσπάθεια να ξορκίσει αυτή τη σκέψη έβγαλε μια κραυγή, αλλά εκείνος δεν κινήθηκε· κειόταν στο κρεβάτι του, αλλά δεν ήταν πια εκεί.

Ήταν Παρασκευή 17 Σεπτεμβρίου. Κι η Λουίζ Κάντορ έπεσε στην άβυσσο.

Ύστερα έτρεξε έξω από το διαμέρισμα, ουρλιάζοντας πάντα. Όσοι την άκουσαν είπαν αργότερα ότι η φωνή της θύμιζε πληγωμένο ζώο.

Όταν η αρχαιολόγος Λουίζ Κάντορ επιστρέφει στη Σουηδία από την ανασκαφή της στην Αργολίδα και βρίσκει το γιο της, Χένρικ, νεκρό, αρνείται να πιστέψει ότι πρόκειται για αυτοκτονία. Αποφασισμένη να ανακαλύψει τι κρύβεται πίσω από το θάνατό του, ερευνά τα χαρτιά και τις σημειώσεις του και συνειδητοποιεί πως αγνοεί σημαντικές πτυχές από την προσωπική του ζωή. Έκπληκτη, μαθαίνει ότι ο γιος της ήταν φορέας του AIDS και πως είχε μίαν ιδιόμορφη εμμονή με την περίφημη θεωρία συνωμοσίας για τον κλεμμένο εγκέφαλο του προέδρου Κένεντι. Με κίνητρο τη μητρική της διαίσθηση και προσπαθώντας να αξιοποιήσει διάφορα σκόρπια στοιχεία, ξεκινά την αναζήτηση μαζί με τον πρώην σύζυγό της και πατέρα του Χένρικ.

Η Λουίζ σύντομα θα βρεθεί στην αρχή μιας ακολουθίας από ματωμένα ίχνη, τα οποία θα την οδηγήσουν μέχρι την Αφρική. Σε μια ήπειρο τσακισμένη από τις ασθένειες, τη φτώχεια και τη διαφθορά, θα αναζητήσει την αλήθεια για το θάνατο του γιου της και θα κοιτάξει στα μάτια τον ίδιο το φόβο, καθώς, απρόσμενα, έρχεται αντιμέτωπη με κερδοσκόπους οι οποίοι εκμεταλλεύονται τον βασανισμένο λαό της αφρικανικής ηπείρου.

***Ο Χένινγκ Μάνκελ σπίνει
μια σκοτεινή ιστορία μυστηρίου με φόντο
το υποβλητικό αφρικανικό τοπίο.***

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-496-017-0

9 789604 960170

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 08423

ΔΙΑΒΑΖΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ